

คู่มือการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว
ตามพระราชบัญญัติมาตรการกักขังและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล
พ.ศ. ๒๕๖๐

๑. ความหมาย

“การปล่อยชั่วคราว” หมายถึง การที่ศาลอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพ้นจากการควบคุมของเจ้าพนักงานหรือศาลระหว่างการดำเนินคดี เพื่อไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมหรือขังเป็นเวลานานเกินกว่าจำเป็นในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดี

“การกำกับดูแล” หมายถึง การสอดส่องดูแลให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนดซึ่งรวมถึงการรับรายงานตัวและการให้คำปรึกษาแก่บุคคลดังกล่าวด้วย เพื่อป้องกันมิให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเกิดการหลบหนีหรือก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายใดๆ ดังที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘

“ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว” หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งจากศาลให้เป็นผู้สอดส่องดูแล รับรายงานตัว หรือให้คำปรึกษาผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว

ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวไม่ใช่นายประกันของผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบชำระค่าปรับ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี

๒. การแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามคำสั่งศาล

๑) เมื่อผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว หากศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเห็นว่ามี ความจำเป็นต้องมีบุคคลกำกับดูแลให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลขึ้นเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ โดยเงื่อนไขที่ศาลอาจกำหนดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ เช่น

- ให้มาศาลตามกำหนดนัด
- ห้ามยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
- ห้ามเดินทางออกนอกประเทศหรือออกนอกพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง
- ห้ามพบหรือเข้าใกล้ผู้เสียหาย
- ห้ามออกจากที่อยู่อาศัย
- การเปลี่ยนแปลงหรือย้ายที่อยู่อาศัยต้องแจ้งให้ศาลทราบ
- ห้ามเข้าไปในสถานที่บางแห่ง
- ห้ามคบหาสมาคมกับบุคคลบางประเภท
- ให้รายงานตัวต่อผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหรือบุคคลที่ศาลกำหนด
- ให้เข้ารับคำปรึกษาหรือการบำบัดรักษาความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ
- ให้เข้ารับการตรวจร่างกายเพื่อหาสารเสพติด

- ห้ามทำกิจกรรมหรือประกอบอาชีพบางอย่าง
- ห้ามพกพาอาวุธปืน
- ห้ามกระทำการตามที่ถูกกล่าวหาหรือฟ้องร้อง

ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่ศาลแต่งตั้งอาจมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสม^๑

๒) เจ้าหน้าที่ศาลจะติดต่อประสานไปยังท่าน ซึ่งอาจเป็นผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวประจำศาล ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามช่องทางที่ได้แจ้งไว้ เช่น หมายเลขโทรศัพท์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) แอปพลิเคชัน LINE หรือบุคคลอื่นที่ศาลเห็นว่ามีความเหมาะสมหรือบุคคลซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยเสนอต่อศาล แล้วแต่กรณี

๓) เจ้าหน้าที่ศาลจะสอบถามข้อมูลจากท่านเกี่ยวกับประวัติหรือความประพฤติของผู้ต้องหาหรือจำเลย และแจ้งข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดที่ถูกกล่าวหา พร้อมกับสอบถามความยินยอมของท่านในการที่ศาลจะแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวสำหรับผู้ต้องหาหรือจำเลย

๔) ในกรณีที่ท่านยินยอมเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว เจ้าหน้าที่ศาลจะดำเนินการเพื่อให้ศาลมีคำสั่งแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว และแจ้งคำสั่งศาลให้ท่านทราบเบื้องต้นโดยทางโทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด หลังจากนั้นจะมีหนังสือแจ้งคำสั่งศาลไปยังท่าน พร้อมกับรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ การรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ การขอรับค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายตามระเบียบฯ และแบบเอกสารคำร้องที่เกี่ยวข้อง

๓. การปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว

ศาลอาจสั่งให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีหน้าที่เพียงอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งหมดก็ได้^๒ ได้แก่

๑) หน้าที่สอดส่องดูแล ในกรณีที่ศาลกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวต้องปฏิบัติหน้าที่ เช่น ห้ามออกนอกราชอาณาจักร ห้ามออกนอกเขตอำเภอ/จังหวัด ห้ามไปยุ่งเกี่ยวหรือมีวามสัมพันธ์กับผู้ที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือไม่ให้ออกนอกบ้านในเวลาากลางคืน เป็นต้น ท่านต้องคอยกำชับหรือตักเตือนให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลอย่างเคร่งครัด และคอยสอดส่องพฤติกรรมว่าปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลครบถ้วนหรือไม่ ถ้าพบพฤติกรรมที่เสี่ยงจะผิดเงื่อนไขของศาลสามารถเข้าไปแนะนำตักเตือนได้ และถ้าพบพฤติกรรมอันควรสงสัยว่าเป็นการผิดเงื่อนไข ให้ท่านรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ศาลทราบโดยเร็วตามช่องทางสื่อสารที่ตกลงกันได้ เช่น โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แอปพลิเคชัน LINE เป็นต้น

^๑ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๗ วรรคสอง

^๒ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๘

๒) หน้าที่รับรายงานตัว ในกรณีที่ศาลกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวรายงานตัว เป็นระยะเพื่อป้องกันการหลบหนี ศาลอาจแต่งตั้งให้ท่านเป็นผู้รับรายงานตัวแทน

ในกรณีนี้ท่านมีหน้าที่

(๑) รับรายงานตัว ณ สถานที่ตามวันเวลาที่ศาลกำหนดให้มารายงานตัว เช่น สถานที่ทำการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

(๒) บันทึกข้อมูลลงในแบบการทำหน้าที่รับรายงานตัวผู้ถูกปล่อยชั่วคราว พร้อมทั้ง ถ่ายรูปท่านและผู้ถูกปล่อยชั่วคราวคู่กับใบลงชื่อรายงานตัว เพื่อเป็นหลักฐานว่าได้มีการรับรายงานตัว เป็นที่เรียบร้อยแล้วทุกครั้ง

(๓) ส่งรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมหลักฐานตาม (๒) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ศาลทราบ ทุกครั้งตามช่องทางสื่อสารที่ตกลงกันไว้ เช่น โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แอปพลิเคชัน LINE เป็นต้น

(๔) การรับรายงานตัวในครั้งถัดไป ให้ท่านปฏิบัติตามวิธีการรับรายงานตัวครั้งแรก ยกเว้นการรับรายงานตัวในครั้งสุดท้าย ท่านจะต้องแจ้งให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวทราบว่าต้องมีหน้าที่ ไปรายงานตัวต่อศาลในวันนัดตามที่เจ้าหน้าที่ศาลได้ระบุไว้ในใบนัด

ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวไม่มารายงานตัวตามวันเวลาที่กำหนดและไม่ได้แจ้งเหตุขัดข้อง ให้ทราบ ให้ท่านรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ศาลโดยเร็วตามช่องทางสื่อสารที่ตกลงกันไว้ดังกล่าว

๓) หน้าที่ให้คำปรึกษา ในกรณีนี้ท่านมีหน้าที่สัมภาษณ์ให้ความช่วยเหลือเพื่อปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยการให้คำปรึกษาเป็นรายครั้ง ถ้าพบว่าการให้คำปรึกษาครั้งใดไม่มีความก้าวหน้าหรือผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีแนวโน้มที่จะหลบหนี กระทบความผิด หรือก่อเหตุร้าย ให้ท่านรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ศาลทราบโดยเร็วตามช่องทางสื่อสารที่ตกลงกันไว้ เช่น โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แอปพลิเคชัน LINE เป็นต้น

ระหว่างปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ท่านมีเหตุจำเป็นหรือขัดข้องที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ต่อไปหรือมีเหตุขัดข้องอื่นใด ขอให้แจ้งเจ้าหน้าที่ศาล ทราบทันที

๔. ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว

เมื่อท่านได้ปฏิบัติหน้าที่จนเสร็จสิ้นหรือได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรแก่กรณี แม้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายขึ้น ท่านมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนด สำหรับท่านที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษามีสิทธิรับค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ให้คำปรึกษาเป็นรายครั้ง

ค่าตอบแทนผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ได้แก่

(๑) หน้าที่ในการรับรายงานตัว ให้กำหนดค่าตอบแทนไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ บาท และไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

(๒) หน้าที่ในการสอดส่องดูแล ไม่ว่าจะมิหน้าที่รับรายงานตัวด้วยหรือไม่ ให้กำหนด ค่าตอบแทนไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ บาท และไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท

(๓) หน้าที่ให้คำปรึกษา ให้กำหนดค่าตอบแทนเป็นรายครั้ง ๆ ละ ๒,๐๐๐ บาท รวมแล้ว ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท

การกำหนดค่าตอบแทนตาม (๑) และ (๒) ศาลจะพิจารณาโดยคำนึงถึงลักษณะและความยากง่ายของภารกิจ ตลอดจนระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ

กรณีผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีหน้าที่เกินกว่าหนึ่งหน้าที่ มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนในอัตราที่สูงกว่าเพียงอัตราเดียว

ในกรณีที่การปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งก่อให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดอันมีค่าใช้จ่าย มิเช่นนั้นจะไม่มีผู้ต้องหามาศาล เช่น ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้ต้องหาที่เกิดเจ็บป่วยกะทันหัน เป็นต้น หากท่านได้ตรองค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ไปก็ให้มาขอเบิกจากศาลได้ โดยยื่นคำร้องขออนุญาตดำเนินการดังกล่าวต่อศาลชั้นต้นที่ออกหมายปล่อยในโอกาสแรกที่กระทำได้ หากศาลมีคำสั่งอนุญาต ก็จะกำหนดค่าใช้จ่ายที่ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวขอรับได้ตามที่จำเป็นและสมควร

๕. ระยะเวลาในการขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว

๑) ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวต้องยื่นแบบคำร้องขอรับค่าตอบแทนหรือค่าใช้จ่ายต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือวันที่รับแจ้งจากศาล พร้อมกับแนบหลักฐานประกอบ ได้แก่ แบบการทำหน้าที่สอดส่องดูแล รับบรายงานตัว การให้คำปรึกษา แล้วแต่กรณี สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรที่ทางราชการออกให้ และสำเนาสมุดบัญชีเงินฝากที่ประสงค์จะให้ศาลโอนเงินเข้าบัญชี และรับรองสำเนาถูกต้อง โดยขอให้จัดส่งเอกสารดังกล่าวให้แก่เจ้าหน้าที่ศาลด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์

สำหรับผู้ให้คำปรึกษาให้ยื่นแบบคำร้องขอรับเงินค่าตอบแทนเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ให้คำปรึกษาเป็นรายครั้ง

๒) คำว่า “ปฏิบัติหน้าที่จนเสร็จสิ้น” เป็นไปตามหลักการปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีสิทธิได้ค่าตอบแทนในทุกชั้นของการดำเนินคดีในชั้นศาล เช่น ชั้นฝากขังระหว่างสอบสวน ชั้นพิจารณา ชั้นอุทธรณ์ หรือชั้นฎีกา ทั้งนี้ ในชั้นฝากขังการปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้นเมื่อมีการยื่นฟ้องต่อศาลหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง ส่วนในชั้นพิจารณาการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลเสร็จสิ้นเมื่อศาลมีคำพิพากษา หรือคำสั่งจำหน่ายคดี

หากการปล่อยชั่วคราวสิ้นสุดลงซึ่งเป็นผลให้การกำกับดูแลยุติไปในตัวก่อนครบกำหนดเวลาที่ศาลนัดหมายไว้กับผู้กำกับดูแล เช่น ในชั้นฝากขัง พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหาก่อนครบกำหนดฝากขัง ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ศาลจะแจ้งให้ท่านทราบเพื่อให้ดำเนินการยื่นคำขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย ซึ่งระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอรับค่าตอบแทนเริ่มนับแต่วันที่ผู้กำกับดูแลได้รับแจ้งจากศาล

ส่วนความว่า “...หรือวันที่ได้รับแจ้งจากศาล” หมายถึง แจ้งให้ทราบว่า การกำกับดูแลสิ้นสุด เช่น ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนีหรือผิดเงื่อนไขจนศาลยกเลิกคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เป็นกรณีที่มีการนำตัวผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมาส่งศาลแล้วศาลออกหมายขังหรือกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่ควรปล่อยชั่วคราวต่อไปอีก ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม หรือพนักงานอัยการฟ้องจำเลยก่อนครบกำหนดฝากขัง

๓) การจ่ายค่าตอบแทนจะจ่ายให้เป็นรายคดี ถ้าเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในหลายคดี จะได้รับค่าตอบแทนเป็นรายคดี หรือถ้าเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวของจำเลยหลายคนในคดีเดียวกัน ก็จะจ่ายค่าตอบแทนรวมเป็นเงินจำนวนเดียวตามความเหมาะสม

ในกรณีที่ท่านมีข้อสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ขอให้สอบถามเจ้าหน้าที่ศาลที่ท่านติดต่อประสานงานด้วย

กฎหมายและระเบียบ

แบบเอกสารและคำร้อง

คลิป์วิดีโอประชาสัมพันธ์
ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว

